

Orimattilan kaupunki

Viite: Lausuntopyyntö 13.1.2026

Asia: Rautamäentien asemakaava ja asemakaavan muutos A217 kaavaehdotus Orimattila

Rautamäentien asemakaava on edennyt ehdotusvaiheeseen. Hankkeen tavoitteena on suunnitella yhtenäinen, vähintään 100 ha suuruinen datakeskuksen korttelialue, joka edellyttää Rautamäentien linjauksen siirtämistä. Datakeskusten rakentaminen vaatii rakennusten lisäksi laajaa sähköverkon rakentamista.

Lahden museot/Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo antaa lausuntopyynnön materiaalista (kaavaselostus ja kaavakartta 16.12.2025; Ramboll, viitesuunnitelma 1.12.2025 sekä näkymäalueanalyysi ja havainnekuvat 27.11.2025) pyydettyä lausuntonaan seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualan muinaisjäännösinventointi suoritettiin Heilu Oy:n toimesta alkukesällä 2024. Museo on arvioinut inventointiraportin ja katsoo selvityksen olevan riittävä. Alueelta ei tunneta muinaismuistolain (295/1963) suojaamia tai muita suojelua edellyttäviä kohteita. Suunnittelualan muinaisjäännöstiedot ovat ajan tasalla. Asiakohdan kaavahankkeelle ei ole esteitä arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema

Lahden museot on 26.9.2025 valmisteluvaiheeseen antamassaan lausunnossa todennut, että kaava-aineistossa on tunnistettu suunnittelualan lähialueiden kulttuuriympäristöarvot. Suunnittelualan sijoittuu kolmen maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen (*Porvoonjoen, Pennalan sekä Virenojan* kulttuurimaisemat MaMa 2024) väliselle alueelle. Virenojan maisema-alueeseen rajautuu ja osittain myös sisältyy maakunnallisesti arvokas rakennetun kulttuuriympäristön alue, *Virenojan kylä* (MARY 2024).

Museo on lausunnossaan todennut, ettei suunnittelualan alueelta laaditun suppean inventoinnin perusteella voi päätellä alueella sijaitsevien rakennusten kulttuurihistoriallisia arvoja tai tehdä päätelmiä rakennusten suojelemisen tai purkamisen suhteen. Lisäksi museo on lausunnossa ottanut kantaa alueella meneillään oleviin aurinkovoimahankkeisiin sekä niiden yhteisvaikutuksiin, sekä pyytänyt havainnekuvia vaikutusten arvioinnin tueksi. Museo on lisäksi esittänyt, että asemakaavan jatkosuunnittelussa kaavan toteutumisen vaikutukset ympäröivään maisemaan ja maiseman arvoalueisiin on huomioitava paremmin.

Kaava on luonnosvaiheestaan muuttunut siten, että datakeskusrakentamista on lisätty kortteliin T-3. Lisäksi rakentamisen korkeus on noussut 3 m, ollen nyt 30 m edellisen 27 m sijaan. Tämän lisäksi rakennusten katoille voidaan sijoittaa teknisiä rakenteita ja/tai laitteita rakennusten maksimikorkeuden sitä estämättä.

Näkymäalueanalyysiä ja havainnekuvia on täydennetty kahdella uudella kuvauspisteellä Kaldeantien ja Lahdentien suunnista. Lisättyihin havainnekuviin on sijoitettu myös suunnitteilla olevan aurinkovoimahankkeen paneelialueita luonnosvaiheen viitesuunnitelman pohjalta. Näkymäalueanalyysin sekä havainnekuvien perusteella voidaan todeta, että asemakaavan osalta maiseman muutos tulee olemaan merkittävä erityisesti suunnittelualueen ulkopuolella länsi- ja pohjoispuolisten alueiden lisäksi eteläpuolelle. Vaikutusten arviointia on täydennetty kaavaselostukseen. Kaavaehdotukseen on lisätty määräys, joka edellyttää suojaviheralueelle tarkoitettulle alueelle sekä maisemavallin päälle myös kookkaan kasvillisuuden istuttamisen. Vaikkakin ratkaisulla pyritään minimoimaan rakennusten aiheuttamat visuaaliset vaikutukset ympäristöön, ovat maisemavallit istutettavine puustoineen itsessään uusi elementti maatalouden leimaamassa maisemassa.

Museo toistaa aikaisemmin esittämänsä näkemyksen, jonka mukaan Pennalan alueen jo alkanut muutos aiheuttaa vääjäämättömästi merkittäviä paikallisia vaikutuksia maisemanäkymiin sekä arvoalueille että niiden ympäristössä. Kulttuuriympäristön näkökulmasta muutos on pysyvä ja peruuttamaton. Asemakaavan toteutumisen vaikutukset ympäröivään maisemaan ja maiseman arvoalueisiin on edelleen huomioitava jatkosuunnittelussa.

Kaavaselostuksen mukaan Uutelan tilakeskus, samoin kuin alueella sijaitsevat viljakuivaamo ja lato purettaisiin. Museon toistaa valmisteluvaiheessa esittämänsä; laaditun suppean inventoinnin perustella ei voida päätellä rakennusten kulttuurihistoriallisia arvoja tai tehdä päätelmiä purkamisesta tai suojelun tarpeesta.

Museolla ei ole muuta huomautettavaa Rautamäentien asemakaavan ja asemakaavan muutoksen ehdotusvaiheeseen.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö Liisa Koskelainen

arkeologi Kimmo Kyllönen

rakennustutkija Satu Taivaskallio

Tiedoksi: Museovirasto, Lupa- ja valvontavirasto